

Metodické poznámky pro učitele

Projekt Karel IV ke stejnojmenným knihám Veroniky Válkové

(Únos v Paříži a Osudový turnaj)

Napříč předměty - 4. až 5. ročník ZŠ (Vlastivěda – dějepisná a zeměpisná část, český jazyk – JV, LV, KSV, výtvarná výchova, mineralogie, matematika)

1. Cíle:

- Seznámení prostřednictvím poutavé četby se středověkem, životem, dobovými historickými a uměleckými slohy, propojení poznatků z různých oblastí života a porovnání se současností. Spolupráce ve skupině, rozdělení rolí a úkolů.
- Propojení poznatků a dovedností napříč předměty.
- Rozvíjení tvůrčích schopností, samostatného a logického uvažování.
- Podpora čtenářské gramotnosti
- Podpoření kreativity a dětské fantazie.
- Zkoumání historických reálií - stavby, umění, lidová tvorba, oblečení, společenské vrstvy obyvatel

Časová náročnost :

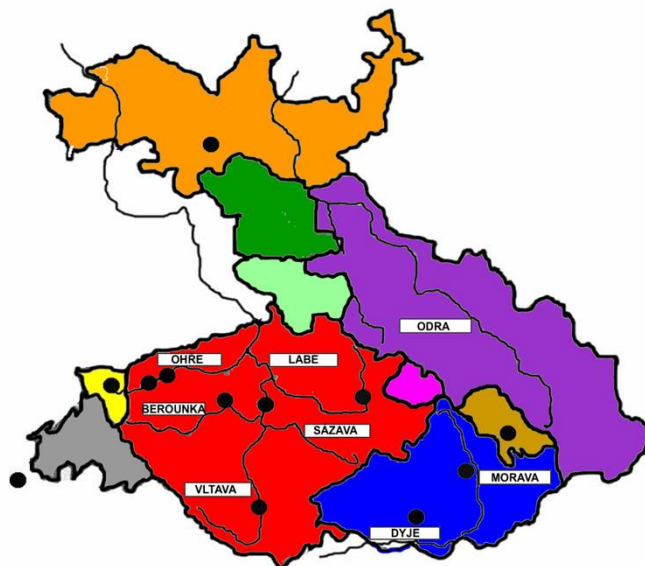
- Jsou různé způsoby práce s těmito pracovními listy.
- Lze vytvořit celoroční motivační projekt a jednotlivé pracovní listy zpracovávat v průběhu celého roku a knihy číst celé při společné četbě a postupně doplňovat pracovní listy.
- Můžeme také vytvořit několik celodenních bloků. Vzhledem k dvěma knihám bych doporučovala alespoň dvě až tři vícehodinové skupinové práce.
- Jinou variantou je zvolit vždy jeden pracovní list k doplnění probírané látky, a to buď opět ve skupinách nebo i jednotlivě.

2. Pomůcky a příprava :

- Knihy „Karel IV I a II díl“ – Veronika Válková (pro děti od 8 let), nakladatelství Grada
- Kopie pracovních listů do skupin (1 skupina 4 – 5 žáků – asi 5 skupin)
- Zeměpisný atlas střední Evropy a ČR pro ZŠ
- Internet – Wikipedie a vyhledávač google
- Různé další encyklopedie a historické materiály
- Psací potřeby, pastelky, nůžky, lepidlo

3. Pracovní listy – řešení:

- ❖ PL 1 –
 1. Berlín - 4
 2. Norimberg - 3
 3. Cheb - 12
 4. Loket - 1
 5. Karlovy Vary - 5
 6. Karlštejn - 9
 7. Praha - 8
 8. Hradec Králové - 7
 9. Opava - 11
 10. Olomouc - 2
 11. Brno - 6
 12. České Budějovice - 10

- ❖ PL 2 – Správné názvy seřazeny shora dolů a zleva doprava:
Chrám, měšťanské domy, hrad, lomený oblouk, křížová klenba, arkýř, konzole, fiála, pilíř, opěrný systém, portál, ozdobné větvení, trojlaločný oblouk, typy věží.
- ❖ PL 3 – Správné názvy seřazeny shora dolů a zleva doprava:
Chrám svatého Víta (1344), Univerzita Karlova (1348), Karlův most (1357), Hladová zeď (1360), Emauzy (1347), Novoměstská radnice (1348), Kašperk (1356), Karlštejn (1357), kostel Panny Marie Sněžné (1347), Tepenec – Karlsburg (1340) – dnes již neexistující.
- ❖ PL 4 – A - 1. Nohavice. 2. Kožešina. 3. Pelerína. 4. Samet. 5. Suknice. 6. Plášť. 7. Konopí. 8. Škorně.
B - 9. Hennin. 10. Šněrování. 11. Čelenka. 12. Spodnička. 13. Rouška. 14. Opasek. 15. Kabátec. 16. Spona. 17. Závoj.
- ❖ PL 5 – Aa/ Vědci z vysoké školy chemicko-technologické zjistili rozborem malty v letech 2008 – 2009, že vejce se do stavební hmoty nepřidávala.
Ab/ Zdeněk Horský vyslovil hypotézu, že byla lichá čísla jdoucí od jedničky do devítky a zpět příznivou astrologickou konstelací.
1 – 3 – 5 – 7 - 9 – 7 - 5 – 3 – 1
(roku 1357, 9. Července, v 5 hodin 31 minut)
Ac/ Juditin – 15 let

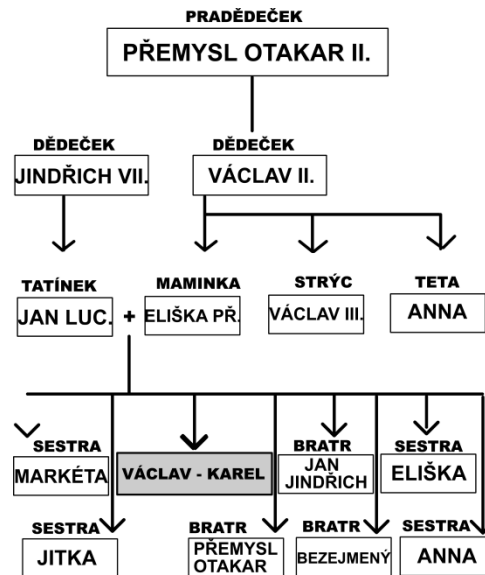
Ba/ Rodiče, majetek, území.
Bb/ 7 a 6 let.
Bc/ Svou první manželku opravdu miloval.

Ca/ Že je po staletí stále stejný.

Cb/ Rodiče Karla IV – Jan Lucemburský a Eliška Přemyslovna.

Cc/ Na Staroměstském náměstí a dnes je v něm galerie.

❖ PL 6 -

- ❖ PL – 7 – 1. Blanka Markéta z Valois – Markéta (14 let), Kateřina (53 let).
2. Anna Falcká – Václav (necelý rok).
3. Anna Svidnická – Eliška (15 let), Václav IV (král – 58 let),
poslední zemřel hned po narození a po porodu zemřela i Anna.
4. Eliška Pomořanská – Anna (anglická královna – 28 let, manželka
Richarda II. Plantageneta), Jan Zhořelecký (26 let), Karel (1 rok),
Markéta (37 let, manželka norimberského purkrabího Jana III.
Hohenzollerna), Jindřich (1 rok).

- ❖ PL – 8 –
<u>DŘEVCE</u>	Velká dřevěná kopí, s kterými soupeří rytíři na tjostech
<u>TJOST</u>	Soupeření mezi dvěma rytíři, kdy cílem je shodit soupeře
<u>KOLBIŠTĚ</u>	Ohrazený prostor pro rytířské klání
<u>FANFÁRA</u>	Slavnostní znělka zahajující rytířské turnaje
<u>KROPÍŘ</u>	Ozdobný přehoz přes koně v barvách znaku soupeřícího rytíře
<u>VARKOČ</u>	Svrchní oděv rytíře v barvách erbu jeho rodu.
<u>VĚNÍK</u>	Ozdobný látkový věnec na přilbu pro štěstí v rytířském klání
<u>UDIDLO</u>	Nástroj v hubě koně, který slouží k ovládání koně
<u>TURNAJ</u>	Rytířské klání mezi dvěma skupinami rytířů, průprava na bitvu
<u>OKRUŽÍ</u>	Kruhová součást rytířské zbroje chránící krk
<u>CHOCHOL</u>	Ozdoba z peří na přilbě rytíře při turnaji

- ❖ **PL – 9 – PURKRABÍ – 5, ARCIBISKUP – 7, KOMORNÍK – 10, RYTÍŘ – 1, ZBROJNOŠ – 11, MARŠÁLEK – 3, KRÁL – 9, CÍSAŘ – 2, PAPEŽ – 6, TRUBADÚR – 4, PÁŽE – 8**

- ❖ **PL – 10 – 1. Romance o Karlu IV.
2. Jan Neruda, 1882 (celé Balady a romance 1883)
3. Přítel, komorník, rádce Karla IV.
4. L – vyjadřuje nálady a pocity, E – vyjadřuje děj.
5. Karel IV. Přirovnává víno k českému národu, že je potřeba ho trpělivě zkoumat do hloubky, abychom ho skutečně poznali.**

- ❖ **PL – 11 – CONSILIO ET CORDE, SRDCEM A ROZUMEM**

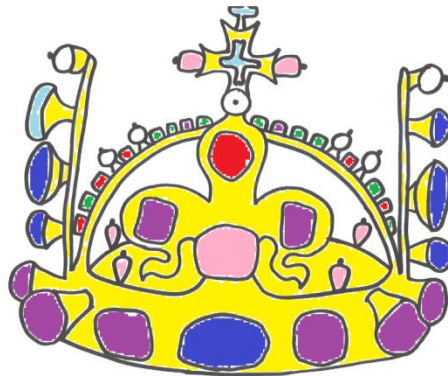
- ❖ **PL – 12 - ROŽMBERKOVÉ, PETR I. , JOŠT I. Z ROŽM., ROŽMBERK VALDŠTEJNOVÉ, JAN Z VALD., VALDŠTEJN ŠVIHOVŠTÍ, VILÉM ŠVIHOVSKÝ, ŠVIHOV PÁNI Z LIPÉ, JINDŘICH Z LIPÉ, LIPNICE ČERNÍNOVÉ Z CHUDENIC, JAN ČERNÍN, CHUDENICE KOLOVRATOVÉ, ALBRECHT Z KOL., KRAKOVEC VARTENBERKOVÉ, PETR A MARKVART, KOST ŠTERNBERKOVÉ, ŠTĚPÁN ZE ŠTERN., ŠTERNBERK**

- ❖ **PL – 13 - NÁDVOŘÍ, PŘEDHRADÍ, KAPLE, PODHRADÍ, STUDNA, HLAVNÍ PALÁC, VELKÁ VĚŽ, PARKÁN, BRÁNA S VĚŽÍ.
1. K obraně a životu.
2. Topilo se dřevem v krbech nebo kachlových kamnech.
3. Rytířský sál, hodovní síň, ložnice, kaple, kuchyně.
4. Středověký záchod (vznikla z toho slova nadávka prevít)
5. Používali nočníky, džbány, misky na vodu, odpadky vyhazovali a vylévali z okna do hradního příkopu.**

- ❖ **PL – 14 - HLAVNÍ VĚŽE, HLAVNÍ LOŽ, VELKÁ ROZETA, VYHLÍDKOVÝ OCHOZ, ZLATÁ MŘÍŽ, OPĚRNÝ SYSTÉM, FIÁLY, HODINY – ORLOJ, SVATOVÁCLAVSKÁ KAPLE, OKNO TRANSEPTU PŘÍČNÉ LODI.

1. Matyáš z Arrasu
2. Petr Parlér
3. 1344 – 1929 = 585 let (nechal dostavět Masaryk k 1000. výročí zavraždění sv. Václava.
4. Arnošt z Pardubic
5. Svatovítský poklad – sbírka klenotů a historických předmětů.**

❖ PL – 15 -

❖ PL – 16 - vlevo – 3, 1, 5
vpravo – 6, 4, 7, 2

❖ PL – 17 -

1. MEGALOMANSKÝ
2. PRIVILEGIUM
3. GLEJT
4. BRYSKNĚ
5. PREVÉT
6. LEVOBOČEK
7. PESIMISTICKY
8. KONSENZUS
9. AUDIENCE
10. SIMULTÁNNÍ
11. PSEUDONYM
12. BONTÓN

❖ PL – 18 – Aa/ Jacob Daniel Burgschmith
Ab/ Jan Norbert Gemerich
Ac/ Otakar Švec
Ad/ Josef Max
Ae/ Petr Parlér
Af/ Tomáš Bosambo

Ba/ neznámý mistr
Bb/ Adolf Liebscher
Bc/ Josef Mathauser

C/ Max Švabinský

D/ Oldřich Kulháněk
E/ Oldřich Kulháněk

Fa/ Karel Steklý
Fb/ Zdeněk Podskalský
Fc/ Václav Křístek

❖ **PL – 19 - Nahoře – rodina**

1316 – narození Václava (Karla IV.)
1323 – sňatek s 1. manželkou Blankou (Markétou) z Valois
1349 - sňatek s 2. manželkou Annou Falckou
1355 - sňatek s 3. manželkou Annou Svídnickou
1361 – narození syna Václava IV.
1363 - sňatek s 3. manželkou Eliškou Pomořanskou
1368 – narození syna Zikmunda
1378 – úmrtí Karla IV.

Dole – významné události

1319 – poslední setkání Karla IV. se svou matkou na Lokti
1330 – Karel IV. dosáhl plnoletosti, umírá mu matka
1341 – Karel IV. byl uznán následníkem trůnu
1344 – Karel IV položil základní kámen Svatovítské katedrály
1346 - Karel IV byl zvolen říšskoněmeckým králem, umírá mu otec Jan Lucemburský
1348 – založení Karlovy Univerzity a Nového města pražského
1357 – zahájena stavba Karlštejna a položen základní kámen Karlova mostu
1376 – korunovace Václava IV